

Informacijska i medijska pismenost u kontekstu cijepljenja djece

---

Franić, Katica

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:606900>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International/Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-15**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI
AK. GOD. 2019. /2020.

Katica Franić

**INFORMACIJSKA I MEDIJSKA PISMENOST U KONTEKSTU
CIJEPLJENJA DJECE**

Diplomski rad

Mentor: doc. dr. sc. Sonja Špiranec

Zagreb, srpanj 2020.

Izjava o akademskoj čestitosti

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je ovaj rad rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na istraživanjima te objavljenoj i citiranoj literaturi. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

(potpis)

Zahvaljujem svojoj mentorici prof. dr. sc. Sonji Špiranec i svojoj obitelji za svu pruženu podršku.

Sažetak

Visoka stopa procijepljenosti važna je za sprječavanje zaraznih bolesti šire populacije. Programima cijepljenja djece smanjene su pojave mnogih bolesti, a neke su potpuno iskorijenjene. Unatoč uspjehu cijepljenja mnogi roditelji su neodlučni u vezi cijepljenja svoje djece. U porastu je i broj onih koji ne žele cijepiti svoje dijete i to najčešće pod utjecajem medija, različitih društvenih grupa na internetu koje propagiraju necijepljenje.

Ovim istraživanjem se žele utvrditi čimbenici koji utječu na stav roditelja o cijepljenju. Uočeno je da je primarni faktor koji utječe na odluku cijepljenja informiranost roditelja s naglaskom na njihovu informacijsku i medijsku pismenost.

Zaključak je da nedostatak znanja o prednostima cijepljenja stvara otpor prema cijepljenju stoga zdravstvena struka ima važnu ulogu u informiranju građana o cijepljenju nudeći im pouzdane i vjerodostojne znanstveno dokazane činjenice i upućujući ih na relevantne stručne medicinske izvore informacija.

Ključne riječi: program cijepljenja djece, informacijska pismenost, medijska pismenost

Summary

A high vaccination rate is important for the prevention of infectious diseases within the general population. Children's vaccination programs have reduced the occurrence of many diseases, with some of them being completely eradicated. Despite the high vaccine efficacy many parents are still hesitant about vaccinating their children. The number of those who do not want to vaccinate their children is also increasing, and it is mostly influenced by the media and various social anti- vaccination organizations.

This research aims to determine the influencing factors towards parents' attitudes regarding vaccination. It has been observed that the primary factor influencing the decision to vaccinate is parents' awareness and level of knowledge with an emphasis on their information and media literacy.

The conclusion is that inadequate level of knowledge about the benefits of vaccination create resistance to vaccination, therefore, the health professionals play an important role in informing citizens about vaccination by offering them reliable and credible scientifically proven facts and referring them to relevant professional medical information sources.

Key words: Vaccination programs for children, information literacy, media literacy

Sadržaj

Uvod.....	6
1. Informacijska i medijska pismenost.....	7
1.1. Informacijska pismenost	8
1.2. Medijska pismenost	11
1.3. Medijsko – informacijska pismenost	12
2. Cijepljenje djece - informacijski i medijski izazovi.....	14
2.1. Cijepljenje djece	14
2.2. Nuspojave cjepiva.....	16
2.3. Otpor prema cijepljenju	16
2.4. Procijepljenost djece u Hrvatskoj	17
2.4. Mediji i cijepljenje djece	17
3. Donošenje odluke i informiranost o cijepljenju djece - istraživanje.....	20
3.1. Cilj istraživanja	20
3.2. Hipoteze istraživanja	20
3.3. Ciljna grupa.....	21
3.4. Metodologija	21
3.5. Metode i sudionici ankete	21
3.6. Rezultati istraživanja	22
3.7. Rasprava	34
5. Zaključak.....	37
Literatura	39
Prilozi	42
a) Anketa.....	42
b) Popis grafikona.....	47

Uvod

Cilj ovoga rada jest istražiti razinu informacijske i medijske pismenosti roditelja koji donose odluku o (ne)cijepljenju svog djeteta. Cijepljenje je najdjelotvornija metoda u prevenciji zaraznih bolesti koja je spasila milijune života u svijetu.

Unatoč zakonskoj obvezi cijepljenja u pojedinim zemljama i očitim epidemiološkom podacima o djelotvornosti cjepiva, sve je veći broj roditelja koji zaziru od cijepljenja. Kao rezultat proizlazi porast broja necijepljene djece i pojava manjih ili većih epidemija dječjih zaraznih bolesti.¹

Sve veći broj ljudi koristi internet za dobivanje zdravstvenih informacija, a društvene grupe bazirane na interakciji između korisnika postaju sve popularniji izvor informacija. U zadnje vrijeme pojavljuju se senzacionalistički napisi i neistinite i neprovjerene informacije o štetnosti cijepljenja kojima se zastrašuje stanovništvo te ono gubi povjerenje u medicinu i zdravstvene djelatnike. Takve dezinformacije mogu direktno ugroziti zdravlje pojedinca i šire društvene zajednice

U radu su pojašnjeni su pojmovi informacijske i medijske pismenosti koji predstavljaju osnovu za vještine i stavove neophodne za vrednovanje funkcija medija i ostalih dobavljača informacija, uključujući one na internetu, za pronalaženje, procjenu i kreiranje informacija i medijskog sadržaja; drugim riječima, obuhvaćaju one važne sposobnosti koje ljudima omogućavaju da se djelotvorno uključe u sve aspekte razvoja društva. Drugi dio rada posvećen je problemskom kontekstu rada, spoznajama u području cijepljenja djece, te izazovima koji se javljaju u procesu donošenja odluke o cijepljenju djece.

U trećem dijelu rada provedeno je istraživanje u kojem su dobrovoljno sudjelovali roditelji djece u dobi za cijepljenje ili namjeravaju postati roditelji. Za ispitivanje je korišten anonimni upitnik na osnovu kojeg se vršila procjena stavova roditelja prema cijepljenju vlastite djece.

---

¹HZZJ. Izvještaj sa Simpozija o cijepljenju.2015. Dostupno na: <https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2015/04/Izvje%C5%A1taj-sa-Simpozija-o-cijepljenju.pdf> (13.04.2020)

1. Informacijska i medijska pismenost

U suvremenom svijetu, razvoj tehnologije omogućava laku dostupnost velikog broja informacija bez obzira na njihovu relevantnost. Pojedinci postaju i potrošači i proizvođači informacija. Dinamičan razvoj komunikacija u društvu stavlja naglasak na informacijsku i medijsku pismenost kao sposobnosti od ključnog značaja. Snažna društva znanja ne mogu postojati bez medijski i informacijski pismenih građana.

Pojedini autori su tijekom 1990-ih godina i u prvoj polovici 2000-ih godina još nastojali definirati razlike između različitih tipova pismenosti. Danas prevladava mišljenje o nepostojanju čvrstih granica između pojedinih tipova pismenosti, osobito imajući na umu sve izraženiju konvergenciju medija, različitih informacijskih prostora pa i informacija samih.² Dok informacijska pismenost uvijek podrazumijeva aktivno traganje za informacijama za određenu namjenu, medijska pismenost, također, obuhvaća načine pomoću kojih se ljudi obavještavaju o događajima i saznaju o sebi i svijetu oko sebe, često putem novinskih i zabavnih medija – što može doprinijeti budućem donošenju odluka, a pritom nije neophodno prepoznavanje potrebe za daljim informacijama i ostalim ključnim elementima informacijske pismenosti.³ Informacijska i medijska pismenost prenose bitna znanja o funkcioniranju medija i informacijskih kanala u demokratskim društvima.

Nijansiranu sliku odnosa informacijske i medijske pismenosti nude Cortes i Lau (2009). Uočavaju da se radi o vrlo bliskim konceptima koji se razlikuju prema ishodišnim područjima u kojima su se razvili (informacijske znanosti, komunikacijske znanosti) i težištima u kompetencijama. Primjerice, informacijska pismenost više naglašava pronalaženje dok medijska pismenost naglasak stavlja na odašiljanje informacije. Vrednovanje i kritičko korištenje informacija značajke su obje vrste pismenosti. Isti autori prepoznaju razlike između medijske i informacijske pismenosti prema svrsi; dok se informacijska pismenost usmjerava na korištenje izvora u obrazovne i znanstvene

---

²Lasić- Lazić, J.; Špiranec, S.; Banek Zorica, M. Izgubljeni u novim obrazovnim okruženjima – pronađeni u informacijskom opismenjavanju. // *Medijska istraživanja* 18, 1(2012)

³UNESCO. Media and information literacy: policy and strategy guidelines. 2013. Dostupno na: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000225606> (04.04.2020)

svrhe, razvoj medijskih kompetencija pokazuje snažnu usmjerenost na građansku svijest ostvarujući šire društvene funkcije.⁴

1.1. Informacijska pismenost

Informacijska pismenost kao ključ cjeloživotnog učenja temeljena je na procjeni važnosti i pouzdanosti informacija pomoću kojih pojedinac izgrađuje svoje znanje i razvija vještine kojima doprinosi izgradnji društva znanja vlastitim osobnim razvojem.

Teoretičar Horton definira informacijsku pismenost kao: “Sposobnost prepoznavanja informacijske potrebe, pronalaženje, vrednovanje, primjenu i kreiranje informacija u kulturnom i društvenom kontekstu. Informacijska pismenost kao ključ uspješnog pristupa informacijama uključuje učenje, kritičko mišljenje i vještine interpretacije u svrhu profesionalnog rasta, ali i osnaživanja pojedinca i zajednice.”⁵

Ovo je samo jedna od cijelog niza definicija informacijske pismenosti koje postoje.

Ideja i koncept informacijske pismenosti javlja se usporedo s razvojem Informacijske tehnologije ranih 70-ih godina 20. stoljeća, a prva uporaba termina pripisuje se Paulu Zurkowski koji je 1974. godine definira kao „učinkovito korištenje informacija u kontekstu rješavanja problema“.⁶

Jedna od najčešće korištenih definicija je ona Američkog knjižničarskog društva (American Library Association – ALA) iz 1989. koja navodi: „Informacijski pismena osoba je sposobna prepoznati kada joj je informacija potrebna i zna je pronaći, vrednovati i učinkovito koristiti. Informacijski pismenim pojedincima smatraju se oni koji su naučili kako učiti“.⁷

---

⁴Lasić- Lazić, J.; Špiranec, S.; Banek Zorica, M. Izgubljeni u novim obrazovnim okruženjima – pronađeni u informacijskom opismenjanju. // Medijska istraživanja 18, 1(2012)

⁵Stričević, I. Pismenosti 21.stoljeća: Učenje i poučavanje u informacijskom okruženju.// Zrno 22, 97-98(2011), str.3-4 www.ffzg.unizg.hr/.../Stricevic,%20I.%20%20Pismenosti%2021.stoljeca%20Ucenje

⁶Špiranec, S. Informacijska pismenost – ključ za cjeloživotno učenje. // Edupoint 17, 3(2003),str.4-14. Dostupno na: http://edupoint.carnet.hr/casopis/cimages/edupoint/ep_17_1.pdf (04.04.2020.)

⁷Smjernice za informacijsku pismenost u cjeloživotnom učenju : završna verzija : recenzirano 2006. / Jesús Lau.. Zagreb : Hrvatskoknjižničarsko društvo, 2011. Str. 21.

Na svojim mrežnim stranicama ALA objašnjava navedenu definiciju i ističe da je informacijski pismen pojedinac sposoban:

- odrediti sadržaj informacije koja mu je potrebna
- pronaći put do potrebne informacije i pristupiti joj
- kritički vrednovati informaciju i njezine izvore
- koristiti informaciju da bi se postigao željeni cilj
- razumjeti ekonomsko, pravno i socijalno okruženje informacije te etičke i pravne aspekte pristupa informaciji i njezina korištenja.⁸

Prije razvoja informacijsko-komunikacijskih tehnologija, informacija nije bilo u izobilju kao danas te su ljudi imali manju potrebu kritički vrednovati informaciju. Tada je pismenost bila vezana uz čitanje, pisanje i računanje i neka druga jednostavnija znanja i vještine. U današnje vrijeme od pojedinca se očekuje da pažljivo pristupi informaciji da bi je mogao iskoristiti za širenje vlastitog znanja. Informacija za kojom se traga mora biti jasna i nedvosmislena.

UNESCO donosi popis jedanaest faza informacijske pismenosti, a to su (Stričević, 2011:4) :

1. Svijest o informacijskoj potrebi
2. Sposobnost definiranja informacijske potrebe koja nastaje u slučaju donošenja odluke ili rješavanja problema.
3. Sposobnost otkrivanja potrebne informacije
4. Sposobnost pronalaženje potrebne informacije.
5. Sposobnost kreiranja potrebne informacije, tzv. stvaranje novog znanja.
6. Razumijevanje pronađene informacije ili znanje o tome gdje ju potražiti.

---

⁸ALA. Information Literacy Competency:Standards for Higher Education. Dostupno na: <http://www.ala.org/acrl/standards/informationliteracycompetency> (04.04.2020.)

7. Sposobnost organiziranja, analize, interpretacije i evaluacije informacija te vrednovanje izvora.
8. Sposobnost prijenosa i prezentacije informacije drugima pomoću medija.
9. Znanje kako iskoristiti informaciju za rješavanje problema ili donošenje odluke
10. Znanje o tome kako zaštititi, spremiti, zapisati i arhivirati informaciju za ponovno korištenje.
11. Znanje o tome kako postupiti s informacijom kada više nije potrebna ili kako zaštititi informaciju od zloupotrebe.⁹

Uz informacijsku pismenost učestalo se susreću termini poput računalne, medijske, internetske ili digitalne pismenosti, pri čemu valja podsjetiti da je riječ o doduše srodnim, ali različitim konceptima.¹⁰ Informatička/računalna i informacijska pismenost bitno se razlikuju. Informatička/računalna pismenost predstavlja preduvjet stjecanja informacijske pismenosti.

Informatička/računalna pismenost koja se ostvaruje putem definirane razine uporabe i operiranja računalnim sustavima, mrežama i programima često se izjednačava s informacijskom pismenošću, no posrijedi su dva bitno različita fenomena.

Dok se informacijska pismenost bavi sadržajem, informatička se odnosi na tehnologiju, infrastrukturu i tehnološki "know-how". Da bi pojedinac danas bio informacijski pismen, zbog količine informacija dostupnih u elektroničkom obliku doista mora biti i računalno pismen. No, obrnuto, računalne vještine ne pretpostavljaju informacijsku pismenost: pojedinac može biti izvrstan stručnjak za računala i tehnološki kompetentan, a da istodobno treba pomoć i savjet pri procjeni kvalitete i valjanosti informacijskih izvora (u tiskanom ili elektroničkom obliku) ili relevantnosti pronađene informacije.¹¹

---

⁹Stričević, I. Pismenosti 21. stoljeća: učenje i poučavanje u informacijskom okruženju. // Zrno 22, 97-98(2011), str.3-4 www.ffzg.unizg.hr/.../Stricevic,%20I.%20%20Pismenosti%2021.stoljeca%20Ucenje

¹⁰Špiranec, S. Informacijska pismenost – ključ za cjeloživotno učenje. // Edupoint 17, 3(2003), 4-14. Dostupno na: http://edupoint.carnet.hr/casopis/cimages/edupoint/ep_17_1.pdf (04.04.2020.)

¹¹Isto.

1.2. Medijska pismenost

Današnji način života ljudi teško je zamisliti bez medija, koji predstavljaju javni prostor važan za napredovanje demokracije u društvu. U suvremenom informacijskom svijetu koji je zasićen medijima, pojedinci trebaju posjedovati sposobnosti za djelotvoran kontakt s medijima kao i ostalim dobavljačima informacija s ciljem slobodne razmjene ideja i znanja i širenja puteva komunikacije.

Pojam medijske pismenosti definiran je na konferenciji o medijskoj pismenosti 1992. godine (National Leadership Conference on Media Literacy, 1992) kao "sposobnost pristupa, analize, vrednovanja i odašiljanja poruka posredstvom medija" (Aufderheide, 1992). "Ta je definicija usmjerena na koncept medijske pismenosti polazi od medija kao pozitivnih izvora informacija i zabave, a za njih treba usvojiti ili osvijestiti mnoga različita znanja i vještine. Razvijenija društva ne ostavljaju pojedincima da se samostalno brinu i nesustavno snalaze u stjecanju tih znanja, nego potiču različite društvene strategije medijskog opismenjavanja, slijedeći pozitivne međunarodne primjere i preporuke.¹² Zbog nedostatka medijske pismenosti postoji mogućnost da medij oblikuje pojedinca u područjima života koji su pojedincu bitni ili zanimljivi ukoliko ne razvija kritički pristup medijima i medijskim porukama.

Informacija gotovo nikad nije neutralna jer svaki autor želi dokazati svoju tvrdnju pa će se potruditi da to i učini stoga ljudi moraju posjedovati prosudbene kriterije koji im omogućuju precizno opisati ulogu medija u svom životu.¹³ Mediji utječu na način na koji doživljavamo svijet te je važno razumjeti kakvu sliku svijeta nameću .

Medijski pismen pojedinac mora raspolagati neophodnim vještinama za korištenje medija i rukovanje tehnologijama koje služe za pristup informacijama od kojih ima koristi u nadograđivanju vlastitog znanja čime se potiče njegov osobni razvoj i doprinos izgradnji društva znanja.

---

¹²Rotar Zgrabljic, N. Medijska pismenost, medijski sadržaji i medijski utjecaji.// *Medijska pismenost i civilno društvo* / Sarajevo: Mediacentar, 2005.str.10.

¹³Žitinski, M. Što je medijska pismenost? // *Obnovljeni život : časopis za filozofiju i religijske znanosti* 64, 2(2009), str.53-68.

1.3. Medijsko – informacijska pismenost

Neki teoretičari prikazuju medijsku pismenost kao dio informacijske, a neki smatraju da je informacijska pismenost dio medijske budući su obostrano povezane. Informacijska pismenost se definira kao dinamičan proces razmišljanja i skup kompetencija koji ne ovisi u potpunosti o prisutnosti određenih informacijskih sustava i tehnologija, ali na koji informacijsko komunikacijska tehnologija u velikoj mjeri utječe. Slične karakteristike postoje i kod medijske pismenosti. Uz to, poseban naglasak se daje medijima kao institucijama, bez obzira na korištenu tehnologiju, jer građani od medija očekuju da obavljaju konkretne funkcije u demokratskim društvima.¹⁴ I jedna i druga pismenost su doprinijele u različitim aspektima društvenog života. Međutim, sve je više prisutna spoznaja da, kada se promatraju pojedinačno, nijedan od koncepata ne daje u potpunosti ona znanja, vještine i stavove koji su neophodni za kritičko postupanje sa širokim spektrom dostupnih kombiniranih načina informiranja i komuniciranja. Kada se s njima postupa kao s cjelinom, informacijska i medijska pismenost ne samo da djeluju jedna na drugu, već doprinose time što promoviraju sudjelovanje u budućim društvima znanja.¹⁵ Stoga se primjerenijim čini UNESCO-ov pristup objedinjavanja i ukrštavanja dvaju koncepata - medijske i informacijske pismenosti u jedinstven koncept medijsko-informacijske pismenosti (engl. MIL: Media and information literacy). Medijsko-informacijska pismenost odgovor je na porast korisnički generiranih sadržaja, intenzivno korištenje virtualnih prostora i građansko novinarstvo (UNESCO, 2008). Medijsko-informacijska pismenost promiče pravo pojedinca na priopćavanje, izražavanje, primanje i otkrivanje informacije i nove ideje te osobito potiče evaluaciju medija i informacija.¹⁶

Shvaćena kao složen koncept, medijska i informacijska pismenost obuhvaća znanje, vještine i stavove koji omogućavaju građanima da:

---

¹⁴UNESCO. Media and Information Literacy Curriculum for Teachers. 2011. Dostupno na: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000192971/PDF/192971eng.pdf.multi> (04.04.2020.)

¹⁵UNESCO. Media and information literacy: policy and strategy guidelines. 2013. Dostupno na: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000225606> (04.04.2020)

¹⁶Lasić- Lazić, J.; Špiranec, S.; Banek Zorica, M. Izgubljeni u novim obrazovnim okruženjima – pronađeni u informacijskom opismenjavanju. // Medijska istraživanja 18, 1(2012)

- razumiju ulogu i funkcije medija i drugih dobavljača informacija u demokratskim društvima
- razumiju uvjete pod kojima se te funkcije mogu provoditi
- povezuju ili rade na idejama koje su preuzeli iz sadržaja
- priopće svoje shvaćanje kreiranog znanja publici ili čitateljstvu u odgovarajućem obliku, na odgovarajućem mediju i na etički i odgovoran način
- primijene svoje ICT vještine da bi upravljali informacijama i proizveli korisnički sadržaj
- pristupe radu s medijima i ostalim dobavljačima informacija, uključujući one na Internetu, u cilju samoizražavanja, slobode izražavanja, interkulturalnog dijaloga i demokratskog učešća.¹⁷

Medijsko - informacijska pismenost jača mogućnosti stvaranja zajednica koje su bazirane na zajedničkim interesima te podržava virtualni društveni prostor.

---

¹⁷UNESCO. Media and information literacy: policy and strategy guidelines. 2013. Dostupno na: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000225606> (04.04.2020)

2. Cijepljenje djece - informacijski i medijski izazovi

Cijepljenje je najveći medicinski uspjeh 20. stoljeća i kojim je spašeno više života nego bilo kojom drugom medicinskom intervencijom u povijesti.¹⁸ Osim individualne zaštite koju postižemo cijepljenjem, optimalnim programom cijepljenja i njegovom provedbom postižemo kolektivnu imunost (za bolesti koje se prenose s čovjeka na čovjeka, ukoliko se postigne dovoljan obuhvat populacije cijepljenjem, prijenos bolesti će biti prekinut- imuni pojedinci će zaštititi neimune - osjetljive, neotporne, odnosno one koji se zbog bilo koje kontraindikacije ne smiju cijepiti).¹⁹

Svjetska zdravstvena organizacija brine o zdravlju ljudi na globalnoj razini te naglašava važnost cijepljenja. Između ostalog, navodi kako je u svijetu od 1900. do 1978. godine od malih boginja u svijetu umrlo oko 300 milijuna ljudi, a od 1978. godine od kada je uvedeno cijepljenje protiv te bolesti, velike boginje su u potpunosti iskorijenjene.²⁰

Ti brožčani podaci o samo jednoj bolesti, a ima ih puno više, dovoljno govore o pozitivnom učinku cijepljenja na zdravlje ljudi u svijetu.

2.1. Cijepljenje djece

Na službenim internetskim stranicama Europske komisije navodi se da se više od 100 milijuna djece u cijelom svijetu svake godine cijepi protiv bolesti kao što su difterija, tetanus, pertusis, tuberkuloza, dječja paraliza, ospice i hepatitis B. Prema procjenama Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) cijepljenjem se u svijetu godišnje spriječi od 2 do 3 milijuna smrtnih slučajeva te se smanjuju troškovi liječenja određenih bolesti.²¹

---

¹⁸Imunološki zavod. Virusna cjepiva Dostupno na: <https://www.imz.hr/proizvodi/virusna-cjepiva/> (09.04.2020.)

¹⁹ZJZ Dubrovačko-neretvanske županije. Cijepljenje-istina i zablude. 2014.Dostupno na: <https://www.zzjzdnz.hr/hr/Cijepljenje-istine-i-zablude.> (09.04.2020.)

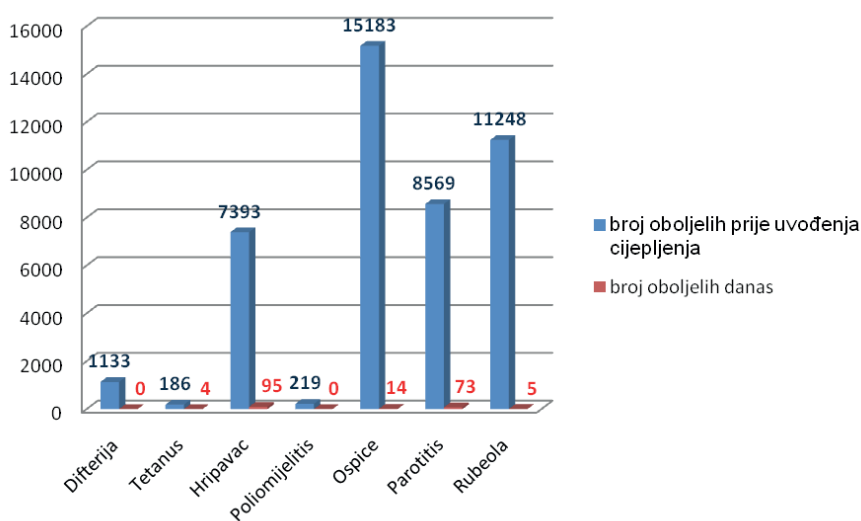
²⁰WHO. Dostupno na: <https://www.who.int/news-room/detail/13-12-2019-who-commemorates-the-40th-anniversary-of-smallpox-eradication> (09.04.2020.)

²¹Europska komisija. Vaccination. Dostupno na: https://ec.europa.eu/health/vaccination/overview_hr (09.04.2020.)

Sustavno cijepljenje u Hrvatskoj postoji više od 50 godina. Programom obaveznog cijepljenja eliminirana je difterija i dječja paraliza, a većina ostalih bolesti protiv kojih se cijepi (tuberkuloza, tetanus, ospice, rubeola, zaušnjaci i hripavac) smanjene su za više od 90%.²²

Kako bi se zaštitila cjelokupna populacija treba postići razinu procijepljenosti od 90%, a za ospice i 95%, kako bi se postigla dostatna kolektivna imunost. Uzročnici tih bolesti još uvijek mogu doći među nas, ali dok ima dovoljno imunih osoba, neće se proširiti prema nezaštićenim osobama.²³ Drugim riječima, što je više ljudi cijepljeno protiv neke bolesti, to su veće šanse da se bolest potpuno iskorijeni.

Slika 1. Prosječan godišnji broj oboljelih od bolesti protiv kojih se cijepimo prije i nakon uvođenja cijepljenja u petogodišnjim razdobljima²⁴

Iz dijagrama (sl.1.) se uspoređivanjem broja oboljelih prije i poslije uvođenja cijepljenja može zaključiti kako se cijepljenjem postiže znatan učinak na zdravlje cijele populacije.

²²ZJZ Dubrovačko-neretvanske županije. Cijepljenje-istina i zablude. 2014.Dostupno na: <https://www.zzjzdnz.hr/hr/Cijepljenje-istine-i-zablude>. (09.04.2020.)

²³ZJZ Primorsko-goranske županije Kolektivna imunost. Dostupno na: <http://www.zzjzpgz.hr/nzl/98/procijepljenost.htm> (09.04.2020.)

²⁴Prema Zavodu za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije. Dostupno na: <https://www.zzjzdnz.hr/downloadf/Cijepljenje-istine-i-zablude-press.PDF>, (pristupljeno: 09.04.2020.)

2.2. Nuspojave cjepiva

Kao i svi lijekovi i medicinski pripravci, tako i cjepiva mogu izazvati nuspojave. Neke nuspojave se javljaju vrlo često (u više od 10% cijepljene djece), no to su blage nuspojave kratkog trajanja koje prolaze spontano bez posljedica (npr. lokalna reakcija na mjestu primjene). Druge se nuspojave pojavljuju u rasponu od često do rijetko i za njih je također karakteristično da prolaze bez posljedica (npr. osip, povišena tjelesna temperatura, bolovi u mišićima i kostima, razdražljivost, nesanica, neutješni plač, febrilne konvulzije). Vrlo rijetke nuspojave mogu ostaviti trajne posljedice i ugroziti život (anafilaktička reakcija). Učestalost ovih ozbiljnih nuspojava je vrlo niska, za neke toliko niska da se ne može sa sigurnošću utvrditi povećava li cijepljenje uopće rizik javljanja tih stanja, tj. jesu li doista posljedica cijepljenja ili im je učestalost poznata i vrlo niska.²⁵

2.3. Otpor prema cijepljenju

Fenomen odbijanja cijepljenja nazivamo antivakcinacijskim stavom, a širenje antivakcinacijskim pokretom ili kampanjom. Pritom oni koji odbijaju cijepljenje zapravo ne razumiju motive onih koji ih od cijepljenja odgovaraju, ali se brane da to rade zato jer sumnjaju ili ne razumiju argumente onih koji ih na cijepljenje nagovaraju.²⁶

Nepovjerenje u cijepljenje i antivakcinacijski pokreti postaju dio društvene stvarnosti u kojoj se u potpunosti negiraju znanstveno dokazane studije o djelotvornosti cjepiva što za posljedicu ima povećanje broja necijepljene djece, a time i negativan utjecaj na zdravlje cijele zajednice.

Zalažu se za slobodan izbor roditelja u vezi cijepljenja djece, iznose štetne posljedice cijepljenja (teška oštećenja zdravlja, moguću smrt). Cijepljenje objašnjavaju utjecajem teorija zavjere te naglašavaju financijsku korist koju imaju farmaceutske tvrtke od cjepiva.

---

²⁵Nuspojave i štetni događaji // Imunizacija.hr. Dostupno na: <https://imunizacija.hr/nuspojave-i-stetni-dogadaji/> (09.04.2020)

²⁶Richter D...et.al.Antivakcinalni pokret.// Časopis Hrvatskog pedijatrijskog društva i Hrvatskog društva za školsku i sveučilišnu medicinu Hrvatskog liječničkog zbora 58, 2(2014) str.3. Dostupno na: https://www.hpd.com.hr/_dokumenti/2014-073.pdf (09.04.2020.)

2.4. Procijepljenost djece u Hrvatskoj

Na Simpoziju o cijepljenju održanom u Hrvatskom liječničkom zboru 2015. godine u organizaciji Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo navode se činjenice da visoka procijepljenost djece predškolske dobi svrstava RH među najbolje u EU, a što za posljedicu ima mali pobol od zaraznih bolesti protiv kojih se provodi imunizacija kao i rijetke epidemije istih bolesti. Iako se pedijatri jako trude provoditi obveznu imunizaciju u punom opsegu, zadnjih godina u nekim županijama je uočen smanjen cjepni obuhvat pa je stoga zaključeno da je potrebno uložiti dodatni napor da se procijepljenost djece poveća kako bi cijepljenje bilo učinkovito za cijelu populaciju.²⁷

Cijepljenje u Hrvatskoj je propisano Zakonom o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti. U Hrvatskoj je porast broja necijepljene djece uočen od 2011. do 2017. godine. Primjerice, u Dubrovačko-neretvanskoj županiji u proljeće 2018. došlo je do manje epidemije ospica, koja je brzo suzbijena intenzivnim protuepidemijskim mjerama koje su značajno podigle tamošnji cjepni obuhvat. Tako je 2018. primarno cjepivo u Dubrovačko-neretvanskoj županiji primilo 91,4% djece, a godinu prije samo 55,8%.²⁸ Taj značajan porast cijepljene djece govori o važnosti educiranja roditelja.

2.4. Mediji i cijepljenje djece

Roditelj vodi računa o zdravlju djeteta i treba biti svjestan svoje odgovornosti pri donošenju odluke o cijepljenju svog djeteta jer će ona utjecati na zdravlje djeteta kao i na zdravlje šire populacije. Postoje dva moguća krajnja ishoda kod odlučivanja o cijepljenju vlastitog djeteta: roditelj će dopustiti ili neće dopustiti cijepiti svoje dijete. Roditelji koji su neodlučni u konačnici će kad dođe vrijeme za cijepljenje djeteta morati izabrati jednu od ove dvije opcije.

---

²⁷HZZJ. Izvještaj sa Simpozija o cijepljenju.2015. Dostupno na: <https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2015/04/Izvje%C5%A1taj-sa-Simpozija-o-cijepljenju.pdf> (13.04.2020.)

²⁸HZZJ. Izvješće o provedbi cijepljenja u 2018. godini. Dostupno na: <https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2019/05/izvje%C5%A1taj-cijepljenje-2018final-1.pdf> (13.04.2020.)

Poteškoće u procjeni informacija pridonosi svakim danom sve veći broj informacija o zdravlju koje su kompromitirajuće. Pojedini mediji o zdravlju izvještavaju objektivno informacije koje se ne oslanjaju na znanost te vrlo često utemeljene na mišljenju pojedinaca ili grupa.

Tragajući za informacijama o cijepljenju može se naići na mnoštvo svjedočanstava roditelja koji tvrde da je cijepljenje pogoršalo zdravlje njihovog djeteta. Sami naslovi navoda roditelja mogu djelovati na negativan stav ili neodlučnost o cijepljenju. Primjerice, naslov iz novina :“Moja curica je bolesna zbog cjepiva. To je suludo!”²⁹ ili zajednički naslov cijelom nizu svjedočanstava roditelja “ Kada zdravo dijete nakon cijepljenja postane bolesnik...”³⁰ Roditelji se povezuju u brojne društvene grupe gdje raspravljaju o cijepljenju i iznose svoje stavove. Jedno od njih je slijedeći primjer majke koja je odlučila necijepiti svoju djecu: „Odlučili smo da nećemo cijepiti djecu kada smo prvi puta posumnjali u dobrobit cjepiva jer nitko od liječničke struke ne želi preuzeti odgovornost za moguće nuspojave, koje su i službeno navedene. Daljnjim informiranjem otkrili smo i drugu stranu cjepiva te se susreli s djecom koja su nakon cjepiva ostala oštećena za cijeli život.”³¹

Potrebno je naglasiti kako majka djeteta navodi kako su ona i muž informirani o cijepljenju.

Nasuprot tome, znanstvenici svojim izlaganjima u medijima zagovaraju cijepljenje pod svaku cijenu. Primjerice poznati hrvatski biomedicinski stručnjak Ivan Đikić, 2018. godine, kad se u Hrvatskoj pojavila manja epidemija ospica, putem televizije izjavljuje: “Nedopustivo je reći da je cijepljenje uzrok problema, cijepljenje je način na koji se borimo protiv virusa i danas nemamo ništa bolje. To je ono što javnost mora znati.

---

²⁹Vučetić-Škrbić, A. Moja curica je bolesna zbog opakog cjepiva,To je suludo.//Jutarnji hr. 2014. Dostupno na: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/%E2%80%98moja-curica-je-bolesna-zbog-opasnog-cjepiva.-to-je-suludo%E2%80%99/2313431/> (13.04.2020)

³⁰Category: Svjedočanstva //HURA.Dostupno na: <https://cijepljenje.info/category/svjedocanstva/>

³¹Butorac,M.“Tri mame odgovaraju: zašto nismo cijepile svoju djecu?”. miss Mama.2014. dostupno na: <https://miss7mama.24sata.hr/roditelji/sretna-mama/tri-mame-odgovaraju-zasto-nismo-cijepile-svoju-djecu-2119> (13.04.2020.)

Kad se makne cijepljenje, ospice će biti smrtonosne i djeca će nam umirati, a mi ćemo se pitati gdje smo pogriješili.“³²

Navedeni primjeri oprečnih mišljenja o cijepljenju ukazuju koliko je važno da roditelj zna procijeniti pronađene informacije jer će na temelju njih odlučiti hoće li ili neće cijepiti svoje dijete.

---

³²Nedopustivo je reći da je cijepljenje izvor problema//N1 Info 02.06.2018.Dostupno na: <http://hr.n1info.com/Vijesti/a306950/Ivan-Djickic-poslao-ozbiljnu-poruku-protivnicima-cijepljenja.html> (13.04.2020.)

3. Donošenje odluke i informiranost o cijepljenju djece - istraživanje

U današnjem vremenu svjedoci smo kako je cijepljenje unatoč sjajnim rezultatima u području javnog zdravstva postalo upitno u očima javnosti u razvijenom svijetu.

Pad povjerenja javnosti u cijepljenje i porast dezinformacija o cijepljenju imaju za posljedicu pojavljivanje bolesti koje se mogu spriječiti cijepljenjem.³³

Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) je necijepljenje uvrstila u jednu od deset g
Europska komisija provela je posebno istraživanje vezano uz stav Europljana prema cijepljenju. Iako su rezultati pozitivni u otkriću da 85% građana EU-a vjeruje da je cijepljenje učinkovit način sprečavanja zaraznih bolesti, a 79% se savjetuje i vjeruje zdravstvenom osoblju kako bi dobili informacije o cijepljenju, postoje i neki zabrinjavajući podaci: 48% Europljana vjeruje pogrešno - da cjepiva često mogu izazvati ozbiljne nuspojave, a 38% smatra da cjepiva mogu uzrokovati bolesti od kojih se štite globalnih prijetnji za svjetsko zdravlje.³⁴

3.1. Cilj istraživanja

Ovim istraživanjem žele se dobiti podaci o općenitoj informiranosti roditelja o cijepljenju djece te njihovoj razini informacijske i medijske pismenosti. Žele se dobiti saznanja koliko roditelji znaju o cjepivima i u kojoj mjeri mediji i društvo mogu utjecati na njihov stav o cijepljenju.

3.2. Hipoteze istraživanja

Temeljna hipoteza rada glasi:

H1: Postojat će značajna povezanost između stavova o cijepljenju i izvora informacija o cijepljenju.

---

³³Ten threats to global health to global health//World Health Organization. Dostupno na: <https://www.who.int/news-room/feature-stories/ten-threats-to-global-health-in-2019> (14.04.2020.)

³⁴Special Eurobarometer 488: Europeans' attitudes towards vaccination//EU Open Data Portal. Dostupno na: https://data.europa.eu/euodp/en/data/dataset/S2223_91_2_488_ENG (14.04.2020.)

H1.1.: pozitivnije stavove o učinkovitosti cijepljenja pokazat će roditelji koji imaju veliko povjerenje u zdravstvene djelatnike (pedijatre, medicinske sestre, stručnjake javnog zdravstva, liječnike opće prakse)

H1.2. pozitivnije stavove o cijepljenju pokazat će oni roditelji koji informacije traže u stručnoj medicinskoj literaturi

H1.3. negativnije stavove o dobrobiti cijepljenja kao i neodlučnosti oko cijepljenja pokazat će oni roditelji koji informacije traže putem mnogobrojnih društvenih mreža i portala gdje pojedini roditelji iznose tvrdnje kako je cjepivo uzrokovalo štetne posljedice na zdravlje njihove djece i gdje pristalice antivakcinarskog pokreta iznose svoja negativna stajališta u vezi cijepljenja

3.3. Ciljna grupa

Ciljna grupa ovog istraživanja su pojedinci koji moraju donijeti odluku o cijepljenju djece, a to su roditelji djece u dobi za cijepljenje i oni koji planiraju u budućnosti postati roditelji.

3.4. Metodologija

Metodologija izrade ovog istraživanja je kvantitativna. Provedbom ankete želi se dobiti saznanja o načinima na koji se roditelji informiraju o cijepljenju i čimbenicima koji utječu na odluku roditelja hoće li u konačnici cijepiti svoje dijete ili ne.

Deskriptivnom statistikom obradit će se prikupljeni podaci uz njihovo grafičko i opisno prikazivanje pomoću numeričkih vrijednosti uz komentare dobivenih rezultate provedenog istraživanja.

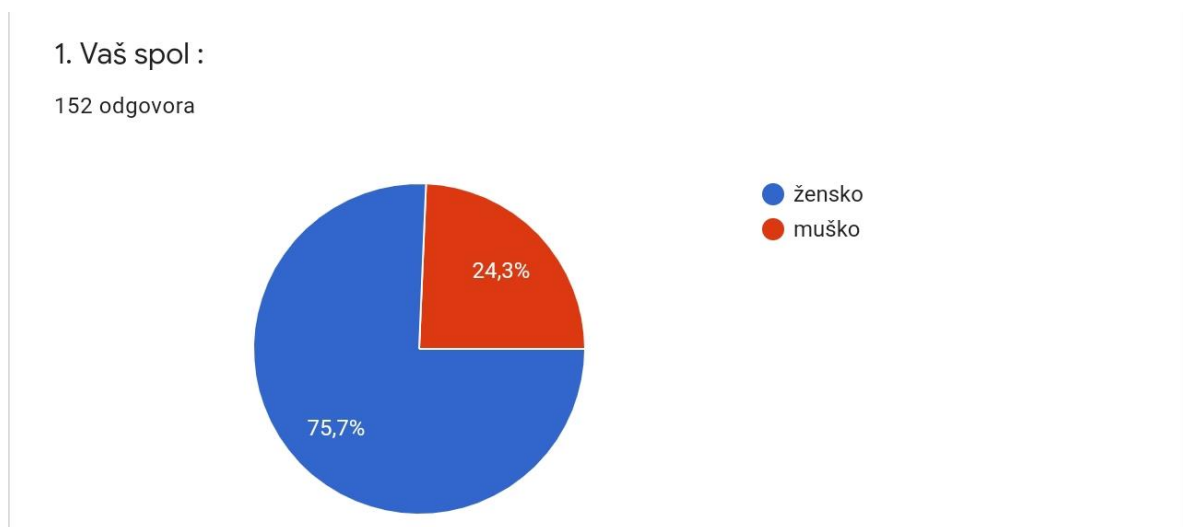
3.5. Metode i sudionici ankete

Za potrebe ovog istraživanja osmišljena je anketa koja sadrži 18 pitanja kategorijskog tipa. Anketirana su 152 ispitanika/ce u dobi od 20 do 50 godina. Anketom nisu samo obuhvaćeni ispitanici koji su roditelji nego i oni koji to u budućnosti planiraju postati. Anketa je u potpunosti anonimna i provedena online putem društvenih mreža. Sudionici ankete su većim dijelom sadašnji i budući roditelji koji su korisnici Narodne knjižnice u Dugom Ratu, studenti izvanrednog studija bibliotekarstva te dvije manje

facebook grupe (studenti Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta u Zagrebu kao budući zdravstveni stručnjaci te studenti novinarstva kao pojedinci kojima informacija predstavlja polazište njihovog rada).

3.6. Rezultati istraživanja

Prva grupa pitanja u anketnom upitniku odnosila se na sociodemografske značajke roditelja (spol, dob, stručna sprema).

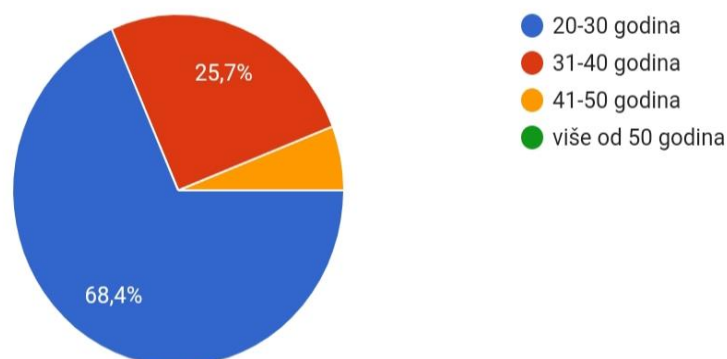
Grafikon 1. Podjela ispitanika po spolu

Od ukupno 152 ispitanika, u anketi je sudjelovalo 115 (75.7%) žena i 37 (24.3%) muškaraca.

2. Vaša dob :

152 odgovora

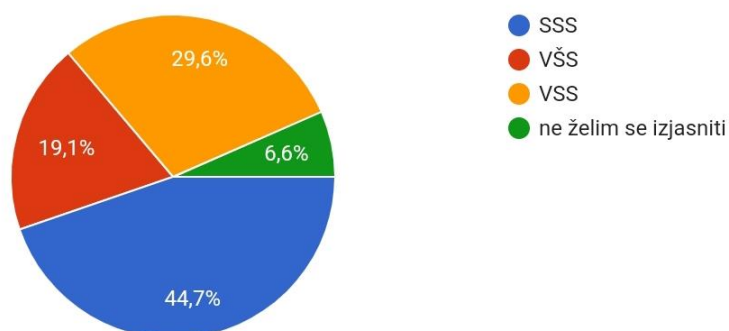

Grafikon 2. Podjela ispitanika po dobnoj strukturi

Najveći dio ispitanika je u dobi od 20-30 godina, 104 (68.4%), zatim u dobi od 31-40 godine 39 (25.7%) te u dobi od 41-50 godina .

3. Vaša stručna sprema:

152 odgovora

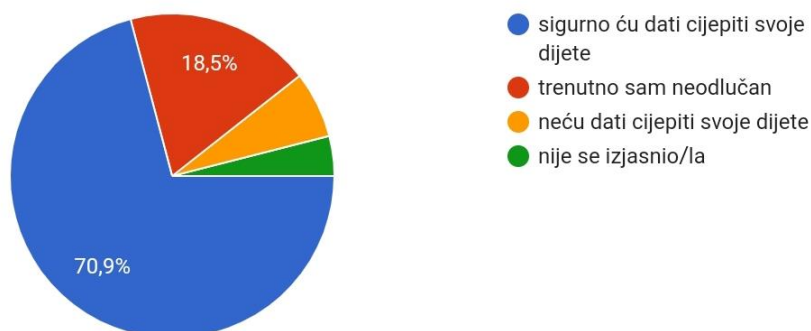
Grafikon 3. Podjela ispitanika po stručnoj spreml

U istraživanju je sudjelovalo 68 (44.75%) ispitanika srednje stručne spreml, 29 (19.1%) više stručne spreml, a visoke stručne spreml 45 (29.6%) dok se 10 ispitanika nije željelo izjasniti o stručnoj spreml.

U slijedećoj grupi pitanja želi se dobiti uvid o znanju roditelja o cijepljenju.

4. Kakvo je Vaše mišljenje u vezi cijepljenja Vašeg djeteta?

151 odgovor

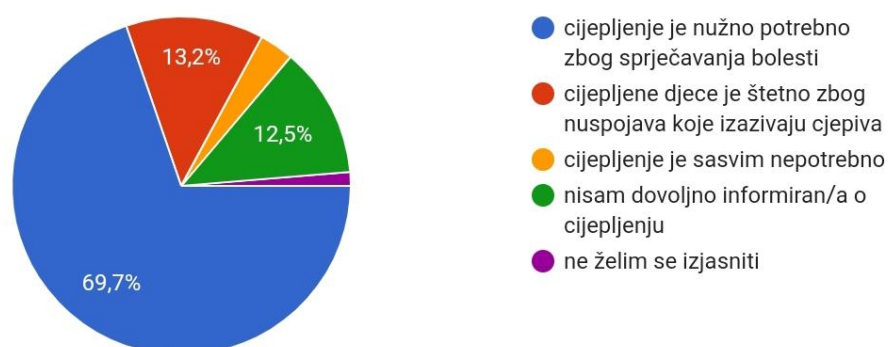

Grafikon 4. Mišljenje ispitanika u vezi cijepljenja vlastitog djeteta

Očekivano, najveći dio ispitanika je odgovorio da će sigurno cijepiti svoje dijete i to 107 (70.9%) ispitanika. Neodlučnih roditelja po pitanju cijepljenja je 28 (18.5%), a da svoje dijete neće dati cijepiti izjasnilo se 10 (6.6%) dok se 6 roditelja nije izjasnilo o svom mišljenju u vezi cijepljenja, jedan ispitanik nije odgovorio.

5. Koje je Vaše općenito mišljenje o cijepljenju djece ?

152 odgovora

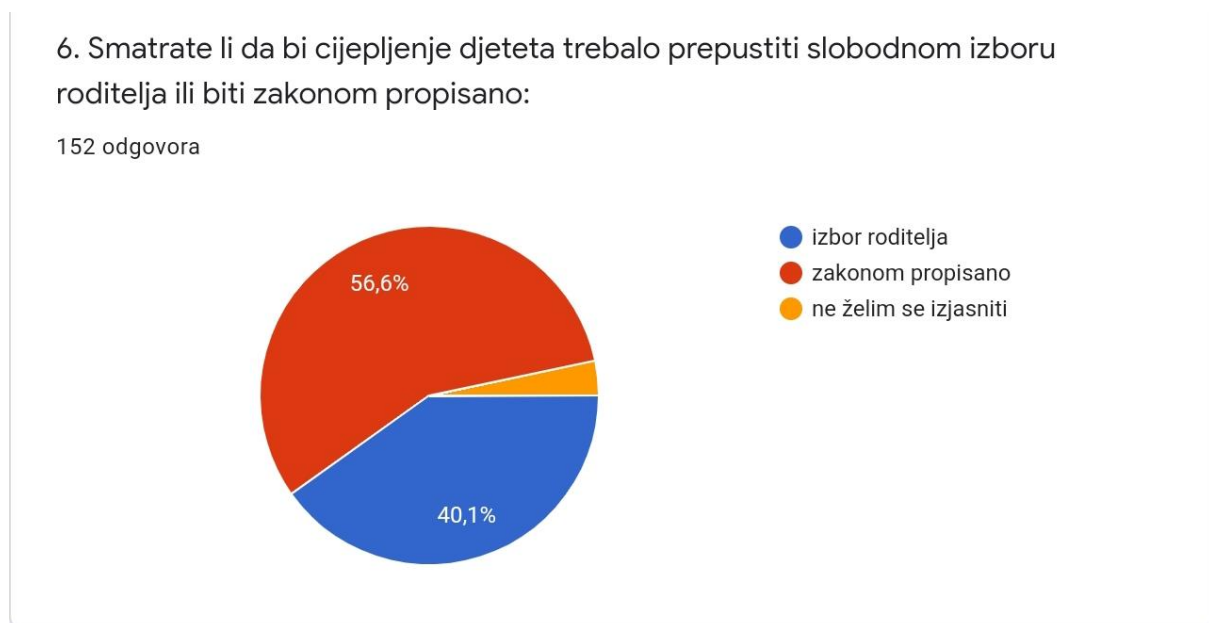
Grafikon 5. Mišljenje ispitanika o cijepljenju djece općenito

Znanje da je cijepljenje nužno potrebno zbog sprečavanja širenja bolesti među širom populacijom pokazao je najveći broj ispitanika i to 106 (69.7%) i za očekivati je da su to roditelji koji će dopustiti cijepljenje djeteta.

20 roditelja (13.2%) izjasnilo se da je cijepljenje djece štetno zbog nuspojava cijepljenja. Za očekivati je da je jedan dio od tih roditelja neodlučan, a jednom dijelu roditelja to može biti razlog da ne cijepi svoju djecu.

Da je cijepljenje sasvim nepotrebno izjasnilo se 5 ispitanika (3.3%). Moguće je da takav stav izražavaju ljudi koji misle da je za dijete bolje da razvije svoj vlastiti imunitet ili su protivnici cijepljenja.

Nisu se izjasnila 2 ispitanika (3.3%) .

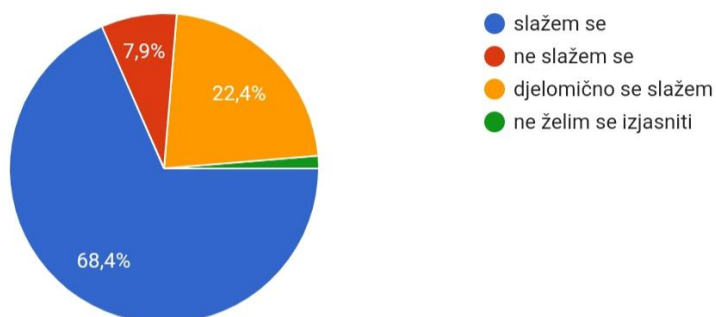

Grafikon 6. Mišljenje ispitanika o cijepljenju kao slobodnom izboru ili zakonom propisano

Da bi cijepljenje trebalo biti zakonom propisano izjasnilo se 86 ispitanika (56.6%). Malo začuđuje da je čak 61(40.1%) ispitanik mišljenja da bi cijepljenje trebalo biti po slobodnom izboru roditelja . Moguće je da je to posljedica što je najveći broj ispitanika u dobi od 20-30 godina pa su više usmjereni na svoja prava. Na ovo pitanje nije se izjasnilo 5 ispitanika (3.3%).

7. U kojoj mjeri se slažete s tvrdnjom da su cjeviva važna ne samo za zdravlje djeteta nego i šire populacije:

152 odgovora

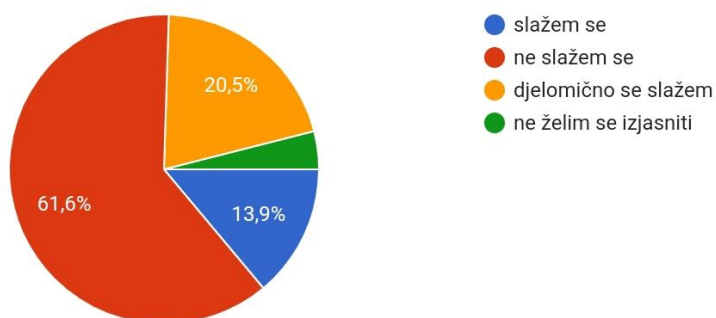

Grafikon 7. Slaganje ispitanika s tvrdnjom o važnosti cjeviva za zdravlje djeteta i šire populacije

Činjenica da je cjevivo važno ne samo za zdravlje djeteta koje se cijepi nego i šire populacije poznata je za 104 (68.4%) ispitanika. S tom tvrdnjom se ne slaže 12 (7.9%) ispitanika, a djelomično se slažu 34 (22.4%). Nisu se željela izjasniti 2 (1.35%) ispitanika .

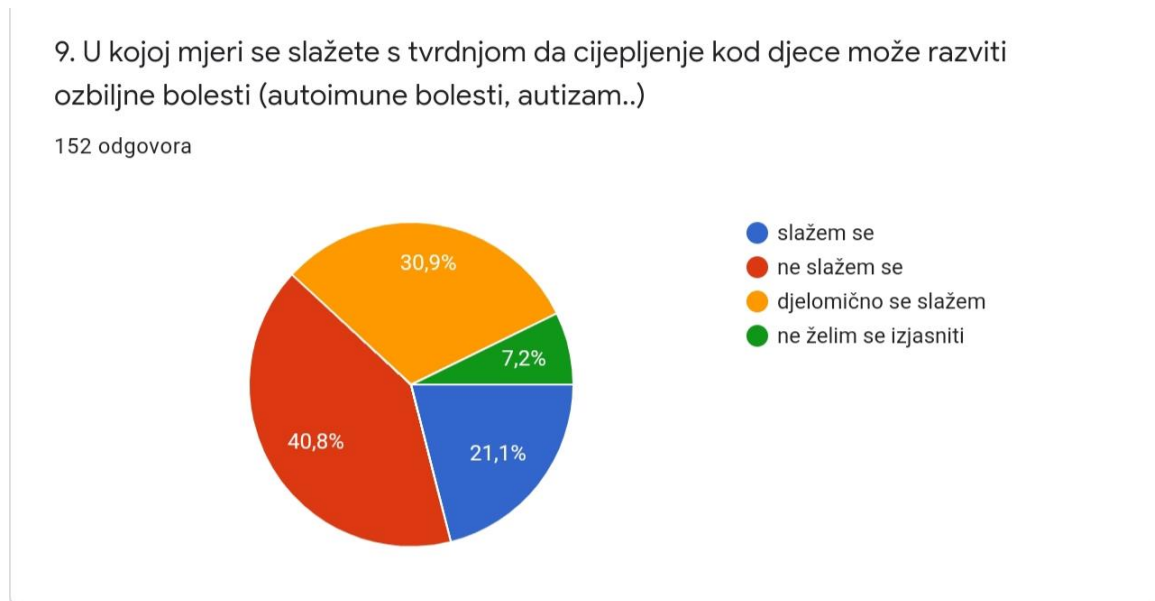
8. U kojoj mjeri se slažete s tvrdnjom da djecu nije potrebno cijepiti jer bi bilo poželjnije da razviju vlastiti imunitet:

151 odgovor

Grafikon 8. Slaganje ispitanika s tvrdnjom da djecu nije potrebno cijepiti jer bi bilo poželjnije da razviju vlastiti imunitet

Očekivano veći broj roditelja koji se nije složio s tvrdnjom da djecu nije potrebno cijepiti nego da necijepljenjem jačaju svoj imunitet. S ovom tvrdnjom nisu se složila 93 ispitanika (61.6%), a djelomično se s tvrdnjom složio 31(20.5%) ispitanik. S tvrdnjom se slaže 21(13.9%) ispitanik dok se 6 (4%) nije izjasnilo.

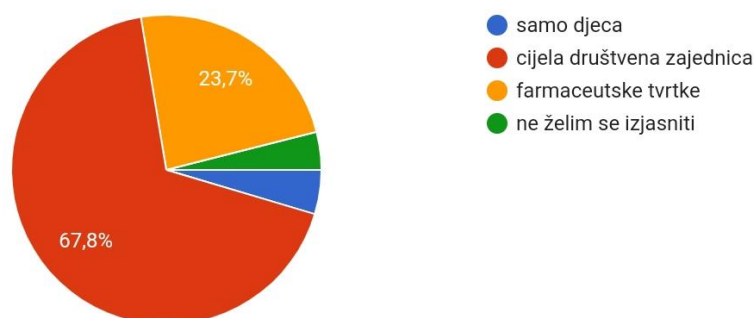

Grafikon 9. Slaganje ispitanika s tvrdnjom da cijepljenje kod djece može razviti ozbiljne bolesti

S tvrdnjom da cijepljenje kod djece može razviti ozbiljne bolesti nisu se složila 62 (40.8%) ispitanika. U odnosu na prethodne dvije tvrdnje može se zaključiti da su roditelji manje sigurni u znanje o cijepljenju.. Čak se 47 (30.9%) roditelja djelomično slaže s ovom tvrdnjom pa bi se moglo zaključiti da su neodlučni što ne znači da neće dati cijepiti svoje dijete. S ovom tvrdnjom se slažu 32 (21.1%) ispitanika, a nije se izjasnilo 11(7.2%) ispitanika.

10. Tko po Vašem mišljenju ima najveću korist od cijepljenja:

152 odgovora

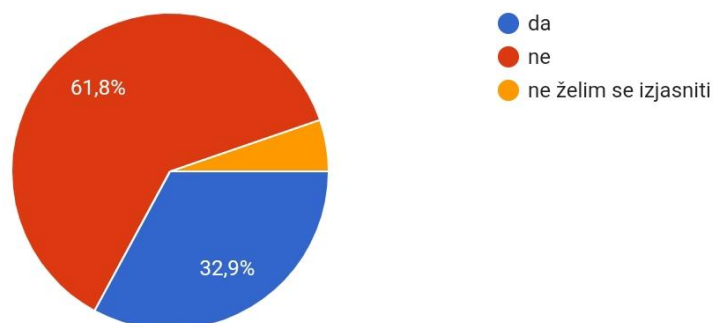
Grafikon 10. Mišljenje ispitanika o koristi cijepljenja

Mišljenje da najveću korist od cijepljenja ima cijela društvena zajednica pokazao je najveći broj anketiranih, čak 103 (67.8%) ispitanika. Da korist od cijepljenja imaju samo djeca izjasnilo se 7 ispitanika (4.6%), a nije se izjasnilo 6 (3.9%) anketiranih.

Nešto manje od četvrtine ispitanika misle da od cijepljenja najviše profitiraju farmaceutske tvrtke, čak njih 36 (23.7%). Moguće je da ovakav odgovor rezultat utjecaja medija budući se u medijima vrlo često farmaceutske tvrtke prozivaju u smislu da im je financijski profit na prvom mjestu.

11. Utječu li na Vaš stav o cijepljenju iskustva roditelja koji navode da je cijepljenje uzrokovalo ozbiljne zdravstvene probleme njihovoj djeci:

152 odgovora

Grafikon 11. Utjecaj iskustva drugih roditelja o cijepljenju na ispitanike

Iskustvo drugih roditelja koji tvrde da je cijepljenje ozbiljno narušilo zdravlje njihovog djeteta ne utječe na stav najvećeg dijela ispitanika 94 (61.8%) dok se 8 (5.3%) anketiranih nije se izjasnilo.

Veći broj ispitanika 50 (32.9%) je odgovorio da iskustva drugih roditelja utječu na njihov stav o cijepljenju. Očekivano veći broj ispitanika, skoro jedna trećina, se izjasnila da takva iskustva djeluju na njihovu prosuđivanje o cijepljenju što pokazuje kako mediji u kojima se iznose svjedočanstva roditelja izazivaju neodlučnost roditelja, a možda i strah.

Grafikon 12. Upoznatost s idejama antivakcinacijskog pokreta

Na ovo pitanje jednostavnog tipa 88 (57.9%) ispitanika je odgovorilo da je upoznato s idejama antivakcinacijskog pokreta, a ostali 64 (42.1%) nisu upoznati s njihovim idejama.

U slijedećoj grupi pitanja žele se dobiti podaci o načinu kako ispitanici dolaze do informacija o cijepljenju na osnovu kojih donosi odluku.

13. Koga smatrate najvjerodostojnijim izvorom relevantnih informacija o cijepljenju:

152 odgovora

Grafikon 13. Mišljenje ispitanika o najvjerodostojnijim izvorima informacija o cijepljenju

Pokazalo se da najveći dio ispitanika najviše vjeruje stručnim medicinskim izvorima što ukupno daje brojku od 123 (80.9%) ispitanika.. Zdravstvenim djelatnicima kao relevantnom izvoru vjeruje 78 (51.3%), a izvorima stručne medicinske literature vjeruje 45 (29.6%) anketiranih.

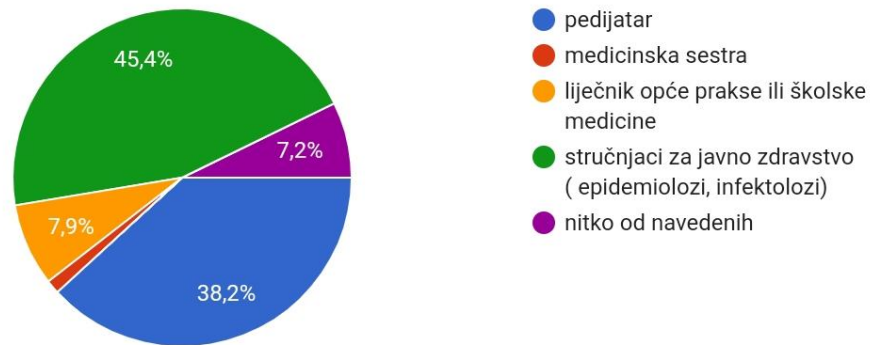
Povjerenje u informacije dobivene putem različitih društvenih grupa iskazalo je 12 (7.9%) ispitanika, a onim dobivenim putem televizije i novina vjeruje 8 (5.3%) ispitanika što daje ukupnu brojku od 20 (13.2%) ispitanika koji vjeruju informacijama dobivenih putem interneta i različitih medija.

Zanimljiv je podatak da se samo 1 (0.7%) ispitanik u ovom izboru opredijelio za osobe iz svoje blizine kao vjerodostojnom izboru. Nije se izjasnilo 8 ispitanika (5.3%) anketiranih.

14. Koji zdravstveni djelatnici uživaju Vaše najveće povjerenje da bi Vam mogli pružiti odgovore na Vaša pitanja u vezi cijepljenja:

152 odgovora

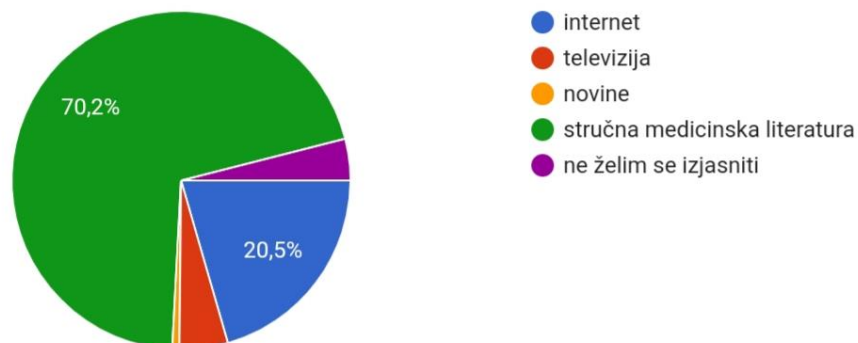

Grafikon 14. Mišljenje ispitanika o povjerenju informacija dobivenih od zdravstvenih djelatnika

Rezultati pokazuju da ispitanici najviše vjeruju stručnjacima za javno zdravstvo te se njih 69 (45,4%) odlučilo za ovaj izbor. 58 (38,2%) ispitanika opredijelilo za pedijatra, a za liječnika opće prakse ili školske medicine 12 (7,9%) ispitanika. Povjerenje u informacije dobivene od medicinskih sestara izrazila su 2 (1,3%) ispitanika, a da ne vjeruju nikome od navedenih zdravstvenih djelatnika izjavilo je 11 (7,2%) anketiranih.

15. Koji medij Vam se čini najdosljednijim u pružanju informacija općenito o zdravlju ?

151 odgovor

Grafikon 15. Mišljenje ispitanika o mediju koji pruža najdosljednije informacije

Rezultati pokazuju najveće povjerenje ispitanika informacijama dobivenih iz stručne medicinske literature za što se izjasnilo 106 (70.2%) ispitanika.

Povjerenje informacijama dobivenih putem interneta i različitih medija iskazalo je ukupno 39 ispitanika . Od toga se za informacije dobivene putem interneta izjasnio 31 ispitanik (20.5%), a vjerovanja informacijama s televizije pokazalo je 7 (4.6%) te novinama tek 1 (0.7%). Nije se izjasnilo 6 (7.2%) ispitanika.

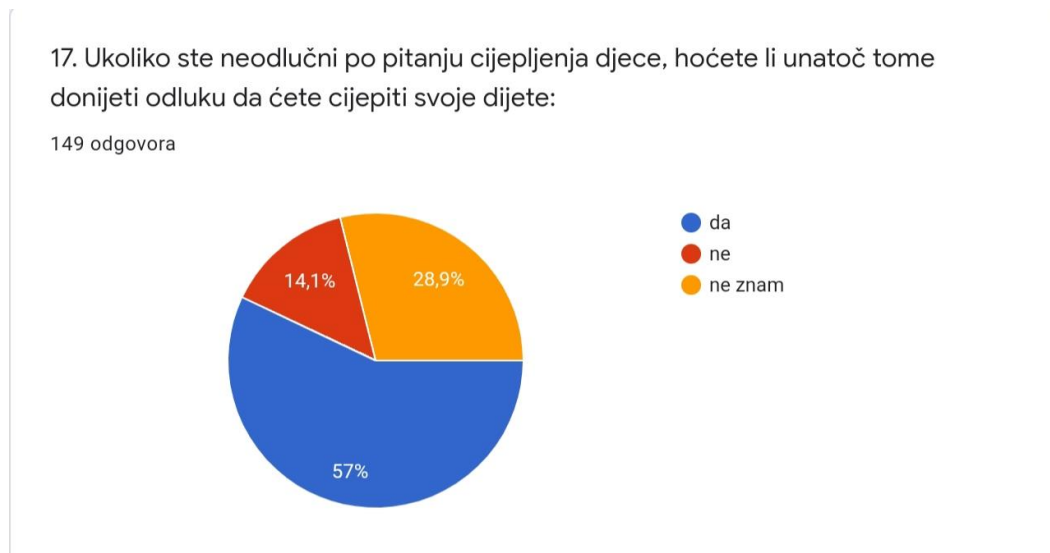
16. Ukoliko u medijima i na internetu naiđete na izvore informacija koji se u potpunosti protive cijepljenju, hoćete li provjeravati te informacije:

152 odgovora

Grafikon 16. Provjeravanje pronađenih informacija

Dobiveni rezultati ukazuju da najveći broj ispitanika provjerava pronađene informacije što je potvrdilo 126 ispitanika (82.9%) dok se 21 (13.8%) ispitanik izjasnio da ne provjerava informacije ako se slaže s njihovim sadržajem. O provjeravanju informacija nije se izjasnilo 5 (3.3%)ispitanika.

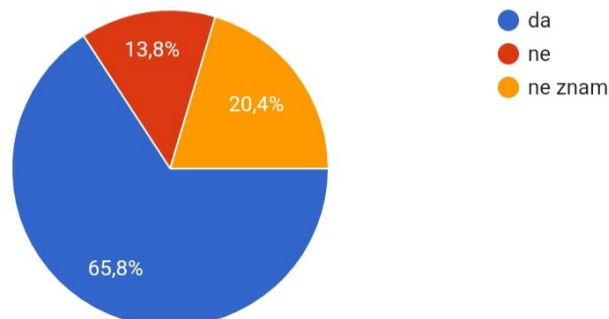
Grafikon 16. Konačna odluka o cijepljenju ukoliko su ispitanici neodlučni o cijepljenju djeteta

Rezultati u slučaju da ukoliko su ispitanici neodlučni u odluci o cijepljenju djeteta pokazuju da bi 85 (57%) u tom slučaju ipak pristali na cijepljenje svog djeteta, a 43 (28.9%) ispitanika su odgovorili da ne znaju bi li to dopustili dok 21 (14.1%) tvrde da ne bi u tom slučaju cijepili dopustili cijepljenje djeteta. Na pitanje nisu odgovorila 3 ispitanika.

Zadnje pitanje iz ove ankete povezano je s trenutnom globalnom situacijom pandemije corona virusa nazvanog Covid 19 koji trenutno hara svijetom od kojeg velik broj ljudi obolijeva izazivajući nekima manje, a nekima teže zdravstvene tegobe te u velikom broju izaziva smrtne ishode. Potrebno je napomenuti da se radi o virusu koji je do sad bio potpuno nepoznat i čeka se odgovor znanstvenika.

18. Da se pronade cjepivo protiv Corona virusa i medicinski stručnjaci znanstveno dokažu dobrobit cjepiva i preporuče da se sva populacija mora cijepiti, biste li u tom slučaju dopustili cijepljenje svog djeteta:

152 odgovora

Grafikon 18. Mišljenje ispitanika o mogućem cijepjenju djece protiv corona virusa koji trenutno vlada u svijetu

U slučaju da se pronade djelotvorno cjepivo protiv corona virusa 100 (65.8%) ispitanika se izjasnilo da bi se odlučili cijepiti svoje dijete dok se neodlučnim izjasnio 31 (20.4%) sudionik ankete, a 21 ispitanik (13.8%) ne bi dopustio cijepiti svoje dijete.

3.7. Rasprava

Rezultati ankete pokazuju da zdravstveni djelatnici i stručna medicinska literatura većini roditelja predstavljaju vjerodostojan izvor informacija o cijepjenju zbog čega se većina roditelja (70.9%) opredjeljuje za cijepljenje svog djeteta.

Roditelji su pokazali da imaju zavidna znanja o samom cijepjenju općenito što se moglo zaključiti iz ponuđenih im tvrdnji o važnosti cijepjenja. Većini je poznato da je cijepjenje važno ne samo za dijete nego i za širu društvenu zajednicu (68.4%) te da je dijete bolje cijepiti nego pustiti da razvije vlastiti imunitet (61.6%). Najveće povjerenje u pružanju informacija o cijepjenju kod ispitanika imaju stručnjaci za javno zdravstvo (45.4%).

Moguće je da je ovakav izbor pod utjecajem globalne pandemije u vrijeme provođenja ovog istraživanja budući svaki dan u različitim medijima stručnjaci javnog zdravstva

daju u javnosti iznose informacije o virusu koji predstavlja prijetnju ljudskom zdravlju te kao i informacije koliko se medicinska znanost u svijetu trudi u borbi s ovim virusom, Velik dio ispitanika iskazao je povjerenje u pedijatre (38,2%) koji predstavljaju vezu s relevantnim informacijama o cijepljenju, posredno ili neposredno.

Time su potvrđene prve dvije hipoteze istraživanja o povezanosti pozitivnog stava o cijepljenju i stručnih izvora informacija, odnosno, relevantnih izvora .

Na neodlučnost roditelja u vezi cijepljenja (18.5%) kao i necijepljenje vlastitog djeteta (6.6%) utječe neinformiranost o nuspojavama cjepiva te negativna iskustva roditelja koji tvrde da je cjepivo imalo negativan učinak na zdravlje njihovog djeteta te snažna negativna retorika o cjepivima koja se širi društvenim medijima.

Roditelji su zabrinuti zbog nuspojava cjepiva (21.1%) ne uspoređujući ih s rizikom od bolesti koja se sprječava cijepljenjem. Nuspojave kod cijepljenja su rijetke, obično vrlo blage. Nasuprot tome, simptomi bolesti od koje nas cjepivo štiti najčešće su ozbiljni i opasni po život.

Na stav o cijepljenju još većeg broja ispitanika (32.9%) utječu iskustva drugih roditelja koji navode da je cijepljenje ozbiljno narušilo zdravlje njihovog djeteta. Roditelji su subjektivni kad je zdravlje njihovog djeteta u pitanju te je moguće da je ovoliki broj odgovora pod utjecajem medija, posebno društvenih grupa u kojima se roditelji povezuju i razmjenjuju svoja iskustva u vezi cijepljenja te portala usmjerenih protiv cijepljenja. Glumci, pjevači, političari i druge javne osobe nerijetko se pojavljuju u medijima sa svojim negativnim iskustvima u vezi cijepljenja vlastite djece što se zna vrlo često prikazivati na senzacionalistički način i moguće djelovati na promišljanje roditelja o cijepljenju.

Veći dio ispitanika je upoznat s idejama anitvakcinacijskog pokreta (57.9%) koji u medijima zagovaraju necijepljenje. Antivakcinisti osim što opovrgavaju znanstveno dokazane tvrdnje o dobrobiti cijepljenja, propagiraju cijepljenje kao dio teorija zavjera, posebno farmaceutskog lobija, pa ne čudi broj ispitanika koji misle da najveću korist od cijepljenja imaju farmaceutske tvrtke (23.7%). Možda bi trebalo promisliti mogu li farmaceutske tvrtke više zaraditi na jednom cjepivu ili prodajom lijekova za vrijeme liječenja čovjeka koji je obolio od posljedice necijepljenja sebe ili drugih.

Time je potvrđena treća hipoteza istraživanja o vezi negativnog stava o cijepljenju i nestručnih izvora informacija.

Ohrabruje činjenica da neki roditelji koji sumnjaju u sigurnost cjepiva i dalje pristaju cijepiti svoju djecu (57%). To je pokazatelj da veći broj roditelja nije izgubio povjerenje u zdravstvenu struku. Da je povjerenje u zdravstvenu struku poljuljano pokazuje broj roditelja koji je ostaje opet neodlučan (28.9%). Taj podatak je pokazatelj da zdravstvena struka mora ulagati puno truda da ovoj grupi roditelja ukaže na dobrobit cijepljenja oslanjajući se na znanost. Zaključno, postoji potreba educiranja roditelja o cijepljenju. Zdravstveni djelatnici bi trebali posjedovati vještine i informacijske i medijske pismenosti te iskoristi ih u komunikaciji s roditeljima, pružati im potrebne informacije i upućivati na relevantne izvore.

Istraživanje je provedeno u travnju 2020. nakon što je Svjetska zdravstvena organizacija 13.3.2020. proglasila globalnu pandemiju zbog korona virusa (COVID 19). Radi se o virusu koji predstavlja ozbiljnu prijetnju ljudskom zdravlju i koji se sve više širio svijetom te ga znanstvenici od početka njegove pojave istražuju i tragaju za lijekom ili cjepivom. U anketnom upitniku dodano je pitanje koje se referiralo na pandemiju gdje je 68.8 % ispitanika odgovorilo da bi u slučaju da se pronađe lijek protiv ovog virusa dopustilo cijepiti svoje dijete. Aktualnost događaja i situacija izazvana pandemijom zacijelo je utjecala na rezultate istraživanja jer su u vrijeme istraživanja mnogi ljudi obolijevali od korona virusa uz velik broj smrtnih slučajeva u svijetu i u Hrvatskoj.

5. Zaključak

Razumijevanje trendova u stavovima ljudi prema cijepljenju bit će presudno za održavanje javnog zdravlja. Odluka roditelja da iz bilo kojeg razloga ne cijepi svoju djecu nije samo osobni izbor preuzimanja rizika već predstavlja rizik i za zdravlje drugih ljudi.

Cijepljenje štiti pojedinca da se ne zarazi, a ako je dovoljno ljudi cijepjeno ono sprječava da se bolest proširi i na širu populaciju uključujući ljude koji se zbog medicinskih razloga ne mogu cijepiti i novorođenčad.

Rezultati istraživanja naglašavaju nužnost sveobuhvatnih informativnih kampanja o prednostima cijepljenja u čemu zdravstvena struka ima ključnu ulogu. Zdravstveni djelatnici (pedijatar, liječnik opće prakse, medicinska sestra te stručnjaci javnog zdravlja) trebaju roditeljima ukazivati na dobrobit cijepljenja, upoznati ih s mogućim nuspojavama te ukazivati na rizike od necijepljenja.

Komunikacija roditelja i pedijatra bi trebala biti obostrana. Roditelji su dužni obavijestiti pedijatra o svakoj primijećenoj poteškoći u razvoju djeteta jer ta informacija bitna za drugačiji pristup cijepljenju.

Zdravstveni djelatnici trebaju konstantno pratiti što se događa u svijetu na području cijepljenja, znanstveno i stručno educirati roditelje o novim saznanjima o cijepljenju te takve pravodobne i istinite informacije prenositi pacijentima.

Roditelje je potrebno u traženju informacija upućivati na relevantne stručne izvore te argumentirano pojasniti opasnosti od dezinformacija koje kruže medijima i društvenim grupama. Da bi roditelj u današnjem vremenu donio odluku o cijepljenju svog djeteta mora posjedovati znanja i vještine informacijske i medijske pismenosti da zna procijeniti pouzdanost/vjerodostojnost informacija da bi proširio svoja znanja i mogao donositi ispravne odluke.

Za svrsishodno korištenje informacija i medija nužno je poznavati i razvijati strategije kritičkog pristupa informacijama. Primjena strategija u praksi uključuje analizu informativnog aspekta – provjeru činjenica ili različitih izvora pri čemu je važno pronaći alternativne izvore uz naglasak na pouzdanost, odnosno, nepristranost izvora.

Uključuju i traganje za kontekstom u kojem se informacija nalazi (politički, ekonomski, društveni) da bi se uvidjele razlike između informacije i interpretacije nečijeg mišljenja, a može se realizirati traženjem informacija u različitim medijima.³⁵

---

³⁵ Čitajmo između redaka : priručnik za razvoj medijske pismenosti. Zagreb : Gong : Kurziv, 2018. Str. 64

Literatura

1. ALA. Information Literacy Competency:Standards for Higher Education. Dostupno na: <http://www.ala.org/acrl/standards/informationliteracycompetency> (04.04.2020.)
2. Butorac,M.“Tri mame odgovaraju: zašto nismo cijepile svoju djecu?“. miss Mama.2014. dostupno na: <https://miss7mama.24sata.hr/roditelji/sretna-mama/tri-mame-odgovaraju-zasto-nismo-cijepile-svoju-djecu-2119> (13.04.2020.)
- 3.Category:Svjedočanstva. // HURA. Dostupno na: <https://cijepljenje.info/category/svjedocanstva/>
4. Čitajmo između redaka : priručnik za razvoj medijske pismenosti. Zagreb : Gong : Kurziv, 2018.
- 5.Europska komisija. Vaccination. Dostupno na: https://ec.europa.eu/health/vaccination/overview_hr (09.04.2020.)
- 6.HZZJ. Izvješće o provedbi cijepjenja u 2018. godini. Dostupno na: <https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2019/05/izvje%C5%A1taj-cijepjenje-2018final-1.pdf> (13.04.2020.)
- 7.HZZJ. Izvještaj sa Simpozija o cijepljenju.2015. Dostupno na: <https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2015/04/Izvje%C5%A1taj-sa-Simpozija-o-cijepljenju.pdf> (13.04.2020)
- 8.Imunološki zavod. Virusna cjepiva Dostupno na: <https://www.imz.hr/proizvodi/virusna-cjepiva/> (09.04.2020.)
9. Lasić- Lazić, J.; Špiranec, S.; Banek Zorica, M. Izgubljeni u novim obrazovnim okruženjima – pronađeni u informacijskom opismenjavanju. // Medijska istraživanja 18, 1(2012)
10. Nedopustivo je reći da je cijepljenje izvor problema//N1 Info 02.06.2018.Dostupno na:<http://hr.n1info.com/Vijesti/a306950/Ivan-Djickic-poslao-ozbiljnu-poruku-protivnicima-cijepjenja.html> (13.04.2020.)
- 11.Nuspojave i štetni događaji // Imunizacija.hr. Dostupno na: <https://imunizacija.hr/nuspojave-i-stetni-dogadaji/> (09.04.2020)

12. Richter D...et.al. Antivakcinalni pokret.// Časopis Hrvatskog pedijatrijskog društva i Hrvatskog društva za školsku i sveučilišnu medicinu Hrvatskog liječničkog zbora 58, 2(2014) str.3. Dostupno na: https://www.hpd.com.hr/_dokumenti/2014-073.pdf (09.04.2020.)
13. Rotar Zgrabljic , N. Medijska pismenost, medijski sadržaji i medijski utjecaji.// *Medijska pismenost i civilno društvo* / Sarajevo: Mediacentar, 2005.
14. Smjernice za informacijsku pismenost u cjeloživotnom učenju : završna verzija : recenzirano 2006. / Jesús Lau. Zagreb: Hrvatskoknjižničarsko društvo, 2011.
15. Stričević, I. Pismenosti 21.stoljeća: Učenje i poučavanje u informacijskom okruženju.// Zrno 22, 97-98(2011), str.3-4 www.ffzg.unizg.hr/.../ Stricevic,%20I.%20%20Pismenosti%2021.stoljeca%20Ucenje
16. Special Eurobarometer 488: Europeans' attitudes towards vaccination//EU Open Dana Portal. Dostupno na: https://data.europa.eu/euodp/en/data /dataset/ S2223 _91_2_488_ENG
17. Špiranec, S. Informacijska pismenost – ključ za cjeloživotno učenje. // Edupoint 17, 3(2003). Dostupno na: http://edupoint.carnet.hr/casopis/cimages/ edupoint/ep_17 _1.pdf (04.04.2020.)
18. UNESCO. Media and Information Literacy Curriculum for Teachers. 2011. Dostupno na: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000192971/PDF/192971eng.pdf.multi> (04.04.2020.)
19. UNESCO. Media and information literacy: policy and strategy guidelines. 2013. Dostupno na: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000225606> (04.04.2020)
20. Vučetić-Škrbić, A. Moja curica je bolesna zbog opakog cjepiva, To je suludo.//Jutarnji hr. 2014. Dostupno na: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/ hrvatska/%E2%80%98moja-curica-je-bolesna-zbog-opasnog-cjepiva.-to-je-suludo%E2%80%99/2313431/> (13.04.2020)

21. ZJZ Dubrovačko-neretvanske županije. Cijepljenje-istina i zablude. 2014. Dostupno na: <https://www.zzjzdnz.hr/hr/Cijepljenje-istine-i-zablude>. (09.04.2020.)
22. ZJZ Primorsko-goranske županije Kolektivna imunost. Dostupno na: <http://www.zzjzpgz.hr/nzl/98/procijepljenost.htm> (09.04.2020.)
23. Žitinski, M. Što je medijska pismenost ?// Obnovljeni život : časopis za filozofiju i religijske znanosti 64, 2(2009)
24. WHO. Dostupno na: <https://www.who.int/news-room/detail/13-12-2019-who-commemorates-the-40th-anniversary-of-smallpox-eradication> (09.04.2020.)
25. WHO. Ten threats to global health to global health Dostupno na: <https://www.who.int/news-room/feature-stories/ten-threats-to-global-health-in-2019> (14.04.2020.)

Prilozi

a) Anketa

1. Vaš spol :

- a) žensko
- b) muško

2. Dobna skupina:

- a) 21 - 30 godina
- b) 31 - 40 godina
- c) 41 - 50 godina
- d) 51 i više godina

3. Vaša stručna sprema:

- a) SSS
- b) VŠS
- c) VSS
- d) nije se izjasnio/la

4 Koje je Vaše mišljenje u vezi cijepljenja Vašeg djeteta:

- a) sigurno ću dati cijepiti svoje dijete
- b) trenutno sam neodlučan/na
- c) neću dati cijepiti svoje dijete
- d) nije se izjasnio/la

5. Koje je Vaše mišljenje u vezi cijepljenja djece:

- a) cijepljenje je nužno potrebno zbog sprječavanja bolesti
- b) cijepljene djece je štetno zbog nuspojava koje izazivaju cjepiva
- c) cijepljenje je sasvim nepotrebno
- d) nisam dovoljno informiran/a o cijepljenju
- e) nije se izjasnio/la

6. Smatrate li da bi cijepljenje djeteta trebalo prepustiti slobodnom izboru roditelja ili biti zakonom propisano:

- a) izbor roditelja
- b) zakonom propisano
- c) nije se izjasnio/la

7. U kojoj mjeri se slažete s tvrdnjom da su cjepiva važna ne samo za zdravlje djeteta nego i šire populacije:

- a) slažem se
- b) ne slažem se
- c) djelomično se slažem
- d) ne znam

8. U kojoj mjeri se slažete s tvrdnjom da djecu nije potrebno cijepiti jer bi bilo poželjnije da razviju vlastiti imunitet:

- a) slažem se
- b) ne slažem se
- c) djelomično se slažem
- d) ne znam

9. U kojoj mjeri se slažete s tvrdnjom da cijepljenje kod djece može razviti ozbiljne bolesti (autoimune bolesti, autizam..)

- a) slažem se
- b) ne slažem se
- c) djelomično se slažem
- d) ne znam

10. Tko po Vašem mišljenju ima najveću korist od cijepljenja:

- a) samo djeca
- b) cijela društvena zajednica
- c) farmaceutske tvrtke
- d) nije se izjasnio/la

11. Utječu li na Vaš stav o cijepljenu iskustva roditelja koji navode da je cijepljenje uzrokovalo ozbiljne zdravstvene probleme njihovoj djeci:

- a) da
- b) ne
- c) nije se izjasnio/la

12. Jeste li upoznati s idejama antivakcinacijskog pokreta:

- a) da
- b) ne

13. Koga smatrate najvjerodostojnijim izvorom relevantnih informacija o cijepljenju:

- a) zdravstvene djelatnike (pedijatar, liječnik opće prakse, medicinska sestra)
- b) stručna medicinske literatura
- c) obitelj, prijatelji, poznanici
- d) mediji (televizija, novine)
- e) različite društvene grupe na internetu
- f) nije se izjasnio/la

14. Koji zdravstveni djelatnici uživaju Vaše najveće povjerenje da bi Vam mogli pružiti odgovore na Vaša pitanja u vezi cijepljenja:

- a) pedijatar
- b) medicinska sestra
- c) liječnik opće prakse ili školske medicine
- d) stručnjaci za javno zdravstvo (epidemiolozi, infektolozi)
- e) nitko od navedenih

15. Koji medij Vam se čini najdosljednijim u pružanju informacija općenito o zdravlju ?

- a) internet
- b) televizija
- c) novine
- d) stručna medicinska literatura
- e) nije se izjasnio/la

16. Ukoliko u medijima ili na internetu nađete na izvore informacija koji se u potpunosti protive cijepljenju, hoćete li provjeravati te informacije:

- a) neću provjeravati ukoliko se slažem s njihovim sadržajem
- b) provjerit ću što su činjenice, a što nečije mišljenje
- c) nije se izjasnio/la

17. Ukoliko ste neodlučni po pitanju cijepljenja djece, hoćete li unatoč tome donijeti odluku da ćete cijepiti svoje dijete:

- a) da
- b) ne
- c) ne znam

18. Da se pronađe cjepivo protiv Corona virusa i medicinski stručnjaci znanstveno dokažu dobrobit cjepiva i preporuče da se sva populacija mora cijepiti, biste li u tom slučaju dopustili cijepljenje svog djeteta:

- a) da
- b) ne
- c) ne znam

b) Popis grafikona

Grafikon 1. Podjela ispitanika po spolu

Grafikon 2. Podjela ispitanika po dobnoj strukturi

Grafikon 3. Podjela ispitanika po stručnoj spremi

Grafikon 4. Mišljenje ispitanika u vezi cijepljenja vlastitog djeteta

Grafikon 5. Mišljenje ispitanika o cijepljenju djece općenito

Grafikon 6. Mišljenje ispitanika o cijepljenju kao slobodnom izboru ili zakonom propisano

Grafikon 7. Slaganje ispitanika s tvrdnjom o važnosti cjepiva za zdravlje djeteta i šire populacije

Grafikon 8. Slaganje ispitanika s tvrdnjom da djecu nije potrebno cijepiti jer bi bilo poželjnije da razviju vlastiti imunitet

Grafikon 9. Slaganje ispitanika s tvrdnjom da cijepljenje kod djece može razviti ozbiljne bolesti

Grafikon 10. Mišljenje ispitanika o koristi cijepljenja

Grafikon 11. Utjecaj iskustva drugih roditelja o cijepljenju na ispitanike

Grafikon 12. Upoznatost s idejama antivakcinacijskog pokreta

Grafikon 13. Mišljenje ispitanika o najvjerodostojnijim izvorima informacija o cijepljenju

Grafikon 14. Mišljenje ispitanika o povjerenju informacija dobivenih od zdravstvenih Djelatnika

Grafikon 15. Mišljenje ispitanika o mediju koji pruža najdosljednije informacije

Grafikon 16. Konačna odluka o cijepljenju ukoliko su ispitanici neodlučni o cijepljenju djeteta

Grafikon 18. Mišljenje ispitanika o mogućem cijepljenju djece protiv corona virusa koji trenutno vlada u svijetu